

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 141

Kasım 2025

Editör: Burak Sarı

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Nurşen Korkmaz

Web Sorumlusu: Kadir Ahıska, Ömer Göktaş

Web Teknik Destek: Kadir Ahıska, Burak Sarı

Ses Teknik Destek: Rıdvan Çırpan, Damla Güler

Görsel Destek: Pınar Yavuz, Yelda Erdoğan

Sosyal Medya Sorumlusu: Damla Güler, Gülcan Altun, Ömer Göktaş

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBI1mOlsPKTcuFafw

İçindekiler

Editörden	1
Çok-Duyusal Sanat: Görme Engelliler İçin Dijital Yaratıcılığın Yeni Boyutu	3
Gülümseyin Çekiyorum	6
Bir Serginin Anatomisi: Bölüm 1	8
Altı Çizilmiyorsa Üstüne Yapıştırılır.....	18
Fransa Notları Bölüm 1	20
Kıskançlıktan Spor Salonuna Düştüm	24
Mesleki Erişilebilirlik Yolculuğum 3:	26
Merve Karagöz'le röportaj	26
Güvenli Olmayan Metrolar Sonumuz Olmasın Artık.....	34
Erişilebilir Bir Sosyal Ağ: Raf	36
Ölmeden Önce Google Hesabına Varis Ekle! Dijital Mirasını Kaybetme	38

Editörden

Kış ı artık ciddi ciddi çağırır griye bezenmiş bir kasım ayından merhaba sevgili okuyucu.

Biz Festivali alnımızın akıyla bitirdik ama sanata hala doymadık. Sarper Arıkan sanatın körler için dijital dönüşümünü geniş kapsamlı bir şekilde önümüze seriyor.

Başka bir sanat dalı olan fotoğrafçılık için bir kez daha karşınızdayız. Nasıl mı? Ayşe Turgay Gümüş çiftinin Mısra'nın kitaplarını erişilebilir hâle getirme yolculuğu bir proje kapsamında sergiye konu edilmiş. Bizim aylak çiftimiz de belki bir yayıncının kulağına kar suyu kaçırmız düşüncesiyle girmişler bu yola. Turgay da yolda olan biteni anlatmış bizlere.

Bir sergi macerası da konuk yazarımız Bilge Özel'den. Üstelik Bilge o tatlı iç döküşüyle yaşadığı zorlu mücadeleyi hazırladığı yazı dizisiyle anlatıyor bizlere.

Bazılarımızın hayalleri ve hedefleri ne kadar değişik. Bu paragrafın konusunun Ayşe Gümüş olduğunu anladığınıza kalıbımı basarım. Ayşe bu sefer de mürekkep baskılı bir kitap üzerinde kayda değer bulduğu bölümleri nasıl erişilebilir yaptığını haber veriyor tatlı tatlı.

Fransa'da bir kör! Elif Emir Öksüz, Erasmus projesi kapsamında verilen bir hibe dahilinde Fransa'ya gitmiş. Bu ziyareti fırsata çevirip ailece biraz gezmişler oraları. Tabii ki bir yazar olarak yaşadıklarını anlatmasaydı hatırimız kalırdı. Fransa yolculuğunun hikâyesi sayımızda.

Verilen mücadele sonuç mu veriyor ne? Sevgi'den sonra Nurşen de spor salonuna gitmeye heveslenmiş. Üstelik hiç de yadırganmamış. Detaylar Nurşen Korkmaz'da.

Özel sayı öncesi başladığı ve bizim için üçüncüsünü bir röportaj ile taçlandıran Gizem Alakaya'da da güzel bir erişilebilirlik yolculuğu var, kaçırmayın.

Ne yazık ki verilen her mücadele kısa süre içinde kazanıma dönüşmüyor. Metrolarla ilgili sorunlar yetkililerin aymazlığı yüzünden bir türlü çözülüyor. Dilek Başar Açlan da bu konuda veryansında bu ay.

Sosyal medya günümüzün vazgeçilmezi. Gün geçmiyor ki yeni platformlar kervana katılmasın. Gençler gelişmelere çok çabuk uyum sağlıyorlar üstelik. Ecrinnur Aytekin biz yaşlılara yeni bir uygulama olan Raf hakkında küçük bilgiler veriyor. Kim bilir belki ileride nasıl kullanılacağı konusunda bizlere ışık da tutar.

Gelelim teknoloji köşemize Ömer Göktaş Mısırlı bilinmeyen bir akraba olamamış ama yine de dijital mirasını birilerine bırakmış. Artık Google hissesi mi miras bıraktı ne bıraktı bilemiyoruz. Belki siz de bedenen değil ama dijital olarak kalıcı olmayı istersiniz diye Google hesabına dijital varis eklemeyi anlatmış. Dijital varlığınızın varisleri için yazısını tıklamanızda fayda var.

Gelecek ay yılın son sayısında daha umutlu haberlerle birlikte olabilmek ümidiyle.

Editörden Yazarı: Gülcan Altun

Çok-Duyusal Sanat: Görme Engelliler İçin Dijital Yaratıcılığın Yeni Boyutu

Sarper Arıkan

sarperarikan@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

İçindekiler

Giriş 1

Çok-Duyusal Sanatın Kavramsal Temelleri 1

Görme Engelliler İçin Sanatsal Erişilebilirlik 1

Dijital Ortamda Çok-Duyusal Sanat Uygulamaları 1

Toplumsal ve Pedagojik Etkiler 1

Sonuç 2

Kaynakça 2

Giriş

Sanat, insanoğlunun duygularını, düşüncelerini ve hayal gücünü ifade etme biçimidir. Tarih boyunca görsel ağırlıklı biçimlerde sunulmuştur. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte görsel sanat kavramı çok-duyusal bir yapıya evrilmektedir. Özellikle görme engelli bireyler için bu dönüşüm, sanatın erişilebilirliğini yeniden tanımlamaktadır. Çok-duyusal sanat (multisensory art), yalnızca göze hitap etmeyen; dokunma, işitme, koku ve hatta titreşim gibi farklı duyuları sanat deneyimine dahil eden bir yaklaşımı temsil eder. Bu yaklaşım, körlerin sanatsal üretime katılımını mümkün kılarken, aynı zamanda sanatın demokratikleşmesine de katkı sunar.

Çok-Duyusal Sanatın Kavramsal Temelleri

Çok-duyusal sanatın temelinde, insanın çevresiyle kurduğu algısal etkileşim yer alır. Maurice Merleau-Ponty'nin "algının bedenselliği" anlayışı, sanatın yalnızca görsel bir süreç olmadığını, bedenın tüm duyusal kapasitesinin sanatsal algıya dahil edilmesi gerektiğini vurgular. Bu felsefî zemin, görme engellilerin sanatla kurduğu ilişkinin yeniden düşünülmesini sağlar. Dokunsal yüzeyler, sesle yönlendirilen biçimler veya titreşimli geri bildirim sistemleri bu anlayışın dijital yansımalarıdır. Günümüzde geliştirilen dijital araçlar, görsel bilgiyi dokunsal veya işitsel biçimlere dönüştürebilmektedir.

Görme Engelliler İçin Sanatsal Erişilebilirlik

Görme engelliler için sanatın çeşitli dalları, erişilebilirlik problemi nedeniyle bazı yönleriyle ulaşılmaz olmuştur. Ancak dijital dönüşümle birlikte bu sınırlar aşılmıştır. Çok-duyusal sanat, yalnızca erişilebilirlik sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sanatsal ifade biçimini dönüştürür. Son yıllarda yapılan araştırmalar, körlerin ses, dokunma ve mekânsal farkındalık aracılığıyla özgün sanat eserleri üretiminde çok yönlü bir yönelime girdiğini göstermektedir. Bu teknolojilerin özünde, erişilebilirlikten öte katılımcı bir sanat anlayışı vardır. Görme engelli birey artık sanatın pasif bir izleyicisi değil, aktif bir üreticisi hâline gelir.

Dijital Ortamda Çok-Duyusal Sanat Uygulamaları

Dijital ortam, çok-duyusal sanatın en verimli gelişim alanıdır. Web teknolojileri, yapay zekâ ve dokunsal arayüzlerin birleşimiyle, sanatsal deneyim farklı duyulara eşzamanlı olarak aktarılabilir. Sesle betimlenmiş sanat panoları, dokunsal yüzey simülasyonları ve koku veya titreşim eşleştirmeleri bu bağlamda öne çıkan uygulamalardır.

Toplumsal ve Pedagojik Etkiler

Çok-duyusal sanat, yalnızca bireysel ifade özgürlüğü açısından değil, toplumsal kapsayıcılık açısından da önemlidir. Sanat eğitimi kurumları bu yaklaşımı benimseyerek öğrencilerine farklı duyularla düşünmeyi öğretmektedir. Pedagojik açıdan bakıldığında, çok-duyusal sanat üretimi; dikkat, hafıza, mekânsal farkındalık ve duygu düzenleme gibi bilişsel süreçleri de destekler.

Sonuç

Çok-duyusal sanat, sanatı görme temelli bir eylem olmaktan çıkarıp, tüm duyuların ortak bir diline dönüştürür. Bu dönüşüm hem teknolojinin erişilebilirlik potansiyelini hem de insanın yaratıcı sınırlarını yeniden tanımlar. Görme engelliler için dijital ortamda sanatsal üretim artık bir hayal değil, gelişen çok-duyusal teknolojiler sayesinde mümkün ve sürdürülebilir bir gerçekliktir.

Kaynakça

- Hou, S. (2023). Co-Creating Multi-Sensory Art with Visually Impaired People. Ontario College of Art & Design University.
- Lee, B., & Wobbrock, J. (2023). A11yBoard: Making Digital Artboards Accessible to Blind and Low-Vision Users. \ChI Conference on Human Factors in Computing Systems.
- Merleau-Ponty, M. (1945). *Phénoménologie de la perception*. Paris: Gallimard.
- Park, J., & Kim, D. (2021). Angel's Girl for Blind Painters: An Efficient Painting Navigation System. ArXiv:2107.12921.
- Sobrinho, M. (2022). Accessible Visual Artworks for Blind and Visually Impaired People. *Electronics*, 10(3), 297.
- Teaching Visually Impaired. (2020). Art Adaptations for Students who are Blind or Visually Impaired.

Gülümseyin Çekiyorum

Turgay Gümüş

sevgiozgurluktur@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

şu aralar eşim sayesinde tanıştığım, dilime dolanan bir şarkı var. Bir bölümünde “bağrında bin bir güzelliği saklar gözümün bebeği canım İzmir’im.” Diyor. Ben de bu şarkıya atıfla bağrında bin bir güzellik, umut ve mücadele ateşinin saklandığı güzel İzmir’den yine ve yeniden merhaba diyorum sevgili okur.

Bu yazımda sizlere ailece parçası olduğumuz bir fotoğrafçılık serüveninden söz edeceğim. Fotoğrafçılık serüveni dediysem fotoğrafı çeken biz değiliz. Biz yani ben, eşim Ayşe ve biricik kızımız Mısra fotoğrafı çekilen kişileriz. Sözü fazla uzatmadan anlatayım.

bu yılın başlarında öğrencilik yıllarımdan bir tanıdığım olan Yonca İncioğlu (kendisiyle Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneğinden tanışırız.) beni aradı ve bir fotoğraf projesi olduğunu söyledi. Proje, birkaç fotoğrafçının belgesel fotoğrafçılık formunda odaklandıkları belli konulardaki hikayeleri fotoğraflayıp bu hikayelerden oluşan bir sergi açmasıymış. Bizim erişilebilir kitap serüvenimizi de Yonca abla işlemek istemiş. Çocuk kitaplarının erişilebilir biçimde yayınlanması konusundaki çabamızı bu sayfalardan yazılarımızı takip eden okurlar bilir. Bu konuda yayın evleri katında bir gündem oluşturmak için elimizden geleni yapıyoruz. Bu proje vasıtasıyla belki birkaç yayıncının dikkatini çekeriz diye bu çalışmanın ortağı olmayı kabul ettik. Planlamalarımızı, hazırlıklarımızı yaptık. Altı aylık bir süre zarfında sergilenecek fotoğraflar Yonca abla tarafından çekildi. Objektife takılan karelerde bizim günlük hayatımızdan çeşitli anlar ve çocuk kitaplarının erişilebilir hale getirilmesi sürecinin aşamaları yer alıyor. Bize güzel anılar bırakan ve iki kıymetli dost kazandıran bu sürecin ardından serginin en azından bu bölümünü nasıl erişilebilir yaparız sorusuna cevap aramaya başladık. Çözüm Braille ve bilişim ile bulundu.

Sergilenecek fotoğraflar Yonca abla tarafından seçildikten sonra sergilenecekleri sırayla numaralandırıldı. Biz de bu fotoğrafları sırasıyla Be My Eyes ile betimledik. Bu betimlemeler ve Yonca ablanın bu fotoğraflarla ilgili anlatısı bir kitapçık haline getirildi ve Braille olarak basıldı. Sergide yer alacak fotoğrafların üzerine de betimleme kitapçığındaki numaralar şeffaf bant ve şeffaf asetat yöntemi kullanılarak yapıştırıldı. Böylece kör ziyaretçilerin de fotoğraf karşılındayken aynı anda betimlemeye ulaşması sağlanmaya çalışıldı. Bu noktada destekleri için Boğaziçi Üniversitesi Getem ekibine ne kadar teşekkür etsek azdır. Braille ve bilişimin küçük bir dokunuşuyla bir fotoğraf sergisinin bir bölümünün de olsa erişilebilir hale gelmesi bizi çok heyecanlandırıyor. Böyle erişilebilirlik dokunuşlarının yaygınlaşması sanırım hepimizin ortak arzusudur.

Habip Koçak danışmanlığında fotoğrafçılar Irmak Kaya, Nurcan Besleyici, Yonca İnceoğlu, Mahabat Kaya, Selda Kara Karancı, Yıldız Köremezli, Pakize Sarıkaya, Hakan Yurdağan'ın fotoğraflarıyla gerçekleşecek sergi 17-26 Kasım 2025 tarihlerinde

AYNALI Geçit Merkezi

Meşrutiyet Cad.

Avrupa Pasajı

Kat:2

Galatasaray, 34435

Beyoğlu/İstanbul adresinde Aynalı Geçit Sanat Galerisi'nde ziyaret edilebilir.

Birgün herkesle aynı anda tüm yaşamı erişilebilir kılmak için verdiğimiz mücadelenin ateşiyle herkese erişilebilir günler dileyerek bir Ayşe Turgay Gümüş klasiğiyle hoşça kalın diyorum. Bir sonraki sayımızda buluşuncaya dek bizi okumaya devam edin anacım.

Bir Serginin Anatomisi: Bölüm 1

Bilge Özel

bilgeozel88@hotmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Merhaba değerli okurlar. Bu yazımda hayatımda daima özel bir yere sahip olan ilk origami sergimden söz edeceğim sizlere. Origami sanatıyla ilgilenmeye başladığımdan beri bir sergi açmak hep hayalimdi. Bir gün okulda görsel sanatlar öğretmeni bir arkadaşım ile sohbet ederken konu origamiye geldi. Arkadaşım yaptığım origami eserlerini paylaşmam gerektiğini söyledi. Ben de ona aslında benim de bir sergi açma hayalim olduğunu anlattım. Bir süre düşündükten sonra elimde yeterli sayıda model varsa bunu rahatlıkla yapabileceğimi söyledi. O anda büyük bir heyecan duydum;

gerçekten de elimde birçok model vardı sergi açacak kadar. Arkadaşım hemen kendi bağlantıları aracılığıyla belediyede bu konuyla ilgilenen yetkililere ulaştı. Olumlu yanıt alınca serginin yeri, günü, saati ve sergide bulunmasını istediğim masa, sandalye, ses sistemi gibi eşyalar için çalıştığım kurum üzerinden bir dilekçe yazmam istendi. Akşam eve gidince origami hocamı aradım. O da her türlü desteği vermeye her zaman hazır olduğunu, bu fırsatı mutlaka kaçırmamam gerektiğini söyledi. Bununla beraber, Türkiye'de origami sergisi açan çok az sayıda insan olduğu için bu serginin çok ayrıcalıklı olacağını belirtti.

Ertesi gün görsel sanatlar öğretmeni arkadaşım ile serginin yerini ve zamanını kararlaştırdık. Sergi, mimarî dokusuyla dikkat çeken bedestende olacaktı. Belediyenin sanat galerisi de vardı bu işler için ama bedesten bahçesiyle ve ferah ortamıyla ziyaretçilerin daha hoşnut kalabileceği bir yerdi. Arkadaşım ile zaman olarak okulların kapandığı son haftayı belirledik. Son hafta dersler olmadığı ve genelde etkinliklere yer verildiği için okullar rahatlıkla sergiyi ziyaret edebilirlerdi. Her şeyi kararlaştırdıktan sonra dilekçemi yazıp gönderdim.

Okuldaki idarecilerle sergi açma fikrimi paylaştığımda oldukça ilgisiz bir tepkiyle karşılaştım. Detayları anlattıkça dinlemediklerini fark ettim. Mouse tıklamaları, bir şeye bakarken ses tonuna yansıyan ilgisizlik ve daha konuşmamı bitirmeden güya bana yardım amacıyla kapının açılması. Oysa bu odaya defalarca gelmişim. Kapının yerini de biliyordum ve kendim açabiliyordum. O anda bu konuşmayı yapmam istenmiyordu. Kâle alınmıyordum. Tüm o tepkiler bu yüzdendi. Aslında yalnız olduğumu ve bu sergi açma fikrimin hafife alındığını anladım. Kapıdan çıkarken bu sanatın dünyada çok yaygınken Türkiye'de yaygın olmadığı ve origami sergilerinin de çok nadir yapıldığını, bu nedenle yaptığım bu işin bilhassa çok önemli olduğunu belirttim. Açılıştaki bir konser vermek istediğimi ve ilimizde ilk defa böyle bir sergi gerçekleşeceği için protokolün davet edilmesi gerektiğini de anlattım. Ama bu sözlerim de karşılık bulmamış, havada kalmıştı. Normalde aramızda hiç sorun yoktu. Hiç böyle ilgisiz, tepkisiz şekilde karşılanmıyordum. Oldukça şaşırmıştım. Yine de heyecanım öyle büyüktü ki bu tür olumsuzluklara hiç takılmadan yoluma devam etmem gerektiğine karar verdim o an.

Birkaç gün sonra hem detayları konuşmak hem de dilekçemin ulaşip ulaşmadığını teyit etmek için belediyedeki görevliyi aradım. Telefon konuşmamız gayet olumlu bir hava içerisinde geçti. Serginin açılışında küçük bir konser vermeyi planladığım için güzel sanatlar lisesi yıllarından beri tanıdığım, konserlerimde bana eşlik eden, ne zaman istesem hep yanımda olup desteğini asla benden esirgemeyen hocamla irtibata geçtim. Her zamanki gibi bana piyanosuyla eşlik etmeyi kabul etti.

Sergi tarihine yaklaşık iki ay vardı. Hazırlıklara hızlıca başladım. İnternette kâğıt siparişleri verdim. İstedğim kâğıt renklerini kolayca bulabilmek için her rengi bir poşet dosyaya yerleştirdim. Sonrasında küçük kâğıtlara renkleri yazıp dosyaların içerisine koydum. Dosyalar ince olduğu için dışından rahatça okunabiliyordu renklerin isimleri. İki yıldır öğrendiğim tüm modelleri şöyle bir gözden geçirdim. Kararsız kaldığım noktalarda origami hocama danıştım. Sergide nelerin olacağını hemen hemen belirlemiştik ve bu iki aylık süreçte yeni modeller ekleyecektik. Sergi ortamında yaptığım modelleri kategorisine göre masa masa ayırmayı planlamıştım. Örneğin bir masada çiçekler, bir masada deniz kabukları olacaktı. Zamanım çok

azdı. Bu yüzden bütün akademik işlerimi; kitap, makale, bildiri vs. yazmayı bir kenara bırakıp origami yapmaya koyuldum.

Öncelikle geometrik modellerden ve yıldızlardan yapmaya başladım. Her birinden 3 ila 4 adet olmalıydı. Bazı modeller tek parçadan değil çoklu parçalardan oluşuyordu. Bir araya gelen parçalardaki renklerin uyumu veya zıtlığı önemliydi. Bu konuda zaman zaman yapay zekâdan, zaman zaman annemin görüşlerinden faydalandım. Ben origamide öğrendiğim modelleri derslerden sonra mutlaka metne aktarıyorum. Modeli tekrar yapabilmem için nasıl yapılacağı ile ilgili tüm talimatların yazılı olması gerekiyor. Ancak şöyle bir durum vardı, bu talimatlardan birinin eksik olması veya yanlış yazılmış olması, hazırlık sürecinde bazen beni yavaşlatıyordu. Ama ne kadar şanslıyım ki bu durumlarda origami hocam bana sadece bir telefon kadar uzaktaydı. Günün her saatinde, hatta gecenin 11'inde bile kendisiyle konuşabiliyordum ve ona yaptıklarımın fotoğraflarını gönderebiliyordum. Onun bu öz verili yaklaşımı, bu desteği olmasaydı asla yapamazdım.

Kendisi ayrıca bu süreçte özel olarak hazırladığı kâğıtları göndererek sergiye çok güzel bir katkıda bulundu. Bir cumartesi sabahı kâğıtlar elime ulaştı. Paketin içerisinden değişik boyutlarda, farklı renklerde ve desenlerde birçok kâğıt çıktı. Kâğıtların bazıları yurt dışından gelmişti, bazılarını da hocam kendisi özel yöntemlerle hazırlamıştı. Paketin içinden bir de çikolata kutusu çıktı. Merakla açtım kutuyu. Bir de ne göreyim! Origamide hep merak ettiğim, dokunmayı çok istediğim üç boyutlu bir sürü hayvan modeli... O kadar şaşırdım, o kadar mutlu oldum ki, anlatamam. Kâğıtları bekliyordum ama bu modellerin geleceğinden haberim yoktu. Hayatımda aldığım en güzel hediyelerden, en güzel sürprizlerden biriydi benim için. Mutluluğumun tarifi yoktu. O ânı asla unutamam.

Hocam bu modellerle ilgili merakımı bildiği için evde kıyıda köşede ne varsa bulup koymuş kutuya. Kendisiyle o günün akşamında bir online bağlantıda görüştük. Bana kâğıtların hangileriyle neler yapabileceğimi anlattı. Gönderdiği hayvan modellerini birlikte analiz ettik.

Artık görüşmemizin sonuna yaklaşırken sıra böcek modeline gelmişti. Modele dokunur dokunmaz bir böcek olduğunu anlamıştım ama hangi böcek olduğunu çıkaramamıştım. Hocamın "o bir herkül böceği" demesiyle o kadar şaşırdım, o kadar heyecanlandım ki! Bu böceği nerelerde hata yaptığımı görmem ve nasıl yapılacağını anlamam için özel olarak yapıp göndermişti. Herkül böceğinin yapılış talimatlarını

Accessorigami.com

isimli web sitesinde görmüştüm. Bu site körlerin origami yapabilmesi için oluşturulmuş bir site. Dünyanın; Arjantin, Hindistan, İspanya, Amerika, Fransa, Güney Afrika gibi birçok farklı bölgesinden kör origamistler; bu sitede bildiği modellerin metin talimatlarını oluşturarak insanların istifadesine sunuyor. Böceği yapabilmek için epey vakit harcamış, kafa patlatmıştım ama birkaç noktayı anlayamadığım için modeli tamamlayamamıştım. Yapılışı oldukça zor bir modeldi. Hocam anlatmaya çalışmıştı fakat bir türlü kavrayamamıştım. O kadar uğraşıma rağmen yapamamak üzmüştü beni. Şimdi böcek elimdeydi ve gerçekten de nerede hata yaptığımı görmüştüm. Artık modeli tamamlayabilirdim. Sevinçten gözlerim doldu o an. Onun gibi bir insanla tanıştığım için ne kadar şanslıydım.

Herkül böceğini sergiye yetiştirdim. Gerçekten serginin en kıymetli parçalarından biriydi benim için. Bu arada origamide öğrendiğim yeni bir teknikle (box-bleating) böcek tasarlamaya çalışıyordum. Böcekler en az 6 bacakları olduğu için katlaması zor hayvanlardandır. Hocamın geri dönütleri eşliğinde pek çok deneme yaptım. En sonunda hocam yaptığım şeklin bir böcek olduğunu söyledi. Çok mutluydum. Denemelerim sonuç vermişti ve hayatımda hiç dokunmadığım böceği sadece hayal ederek ortaya çıkarmıştım. Üstelik ortaya çıkardığım böceğin bir adıda vardı, yeşil gül böceği. Yine aynı teknikle kaplumbağa ve kertenkele modellerini tasarladım. Kaplumbağanın şeklini biliyordum ama kertenkeleyi hocamın bana gönderdiği kertenkeleye dokunarak tasarladım.

Zaman giderek daralıyordu; hâlâ yapmam gereken pek çok iş vardı. Artık origami dışında hiçbir şeyle ilgilenmiyordum. Öğle vakti okula gidiyor, akşam yatana kadar origami yapıyor, sabah kalkınca yeniden origamiye başlıyordum. Otobüste, takside, okulda boş derslerde—kısacası

bulduğum her fırsatta—origami yapıyordum. Bunun yanında, açılıştaki keman konseri için de çalışıyordum.

Sergide deniz kabuklarına bir masa ayırmayı planladığım için, onlardan yeterince yapmam gerekiyordu. Bildiğim iki deniz kabuğu modeli vardı yalnızca. Bu nedenle iki farklı model daha tasarladım. O sıralarda bir kartal modeli öğrenmiştim. Hocam, "Kartal ya ağacın ya da bir telin ucunda dursun ve kartalın pozisyonu avına bakar gibi görünsün" dedi. Hemen ağaç yapmaya başladım. Bildiğim teknikle iki çatallı dal yapabiliyordum; ancak ağaç pek çok daldan oluşacaktı ve bu dalları birbirine tutturmak sadece yapıştırıcıyla mümkündü. Bu arada birçok yaprak yaptım. Ağacın ayakta durabilmesi için gövdesine ağırlık yerleştirip kök kısmını bir platforma sabitlemem gerekiyordu.

Nedense tüm bunlar gözümde büyüdü bir an. Sonra ağacın fotoğrafını çekip hocama gönderdim. Hocam, "Bu çok güzel bir ağaç olmuş ama origami değil" dedi. O an hissettiğim şey biraz hayal kırıklığı ve boşuna uğraşmışlık duygusuydu.

"Nasıl yani hocam" dedim.

"Dalları yapıştırarak birbirine eklediğin için olmamış. Tabii üzerine birçok yaprak eklersen bir nebze güzel görünebilir ama bilemiyorum yine de."

"Ama hocam çok uğraştım. Neredeyse bir günümü aldı bu ağaç."

"Olsun Bilge, bu da bir deneyimdi senin için. Origamide bazen bir model için bir gün değil, beş altı gününü harcarsın ama sonra bakarsın ki istediğin şey ortaya çıkmamış. Çöp olur gider o model. Her zaman sonuca ulaşamayabilirsin ama yaptığın her katlama sana bir şey öğretir. Hiçbir şey boşuna değildir."

Bu sözlerden sonra içim rahatladı. Ağaç meselesine orada son verip, kartalı sert, kalın bir telin ucuna yerleştirmeye karar verdim.

Sergiye yaklaşık iki hafta kalmıştı. Afiş işleriyle ilgilenmem gerekiyordu. Bir reklamcıya gidip durumu anlattım. Yaptığım birkaç modelin fotoğrafıyla birlikte çok güzel bir afiş hazırlandı. Ayrıca, reklamcıya davetiye de hazırlattım. Bu sırada belediyedeki görevliyi aradım. Çünkü her an bir şey olabilir, istenmedik bir sürprizle karşılaşabilirdim.

Belediyedeki görevli masaların yerleşimi gibi detayları konuşmak için beni bedestene davet etti. O akşam orada buluştuk. Beni görünce birden afalladı.

"Merhaba," dedim.

"Merhaba hocam," dedi şaşkın bir sesle.

"Nasılsınız?"

"Ben iyiyim de... sergiyi sen mi açacaksın burada?"

"Evet, ben açacağım."

"İyi ama olmaz."

"Ne olmaz?"

"Sen burada sergi falan açamazsın."

"Neden?"

"Biz burada kişisel sergilere izin vermiyoruz."

"İyi ama bu sergideki her şeyi ben hazırladım ve öğretmen olarak görev yaptığım okul üzerinden size dilekçe yazdım."

"O zaman sen madem öğretmensin, çalıştığın okulun benimle muhatap olması lazım."

"Telefonda sizinle muhatap olan zaten hep bendim. Şimdi ne değişti anlayamadım. Tamam, o hâlde arayın okulumu" dedim.

Bana telefonda "hocam" diye hitap eden, gayet nazik konuşan kişi bir anda "sen" demeye başlamış, üstten bakan bir tavır takınmıştı. Okuldakilerle görüşmek için telefonunu çıkardı; kendi kendine söyleniyordu.

Bedestende iki katlı dükkânlar sıralanmıştı; ortasında da havuzlu bir avlu vardı. İki hariç tüm dükkânlar boştu. Orada şirin, küçük bir kafe vardı. Öğrenci olduklarını düşündüğüm birkaç genç oturmuş, neşeyle gülüşüyordu. Havuzdaki suyun sesi huzur veriyordu insana. O an sergi için ne kadar doğru bir yer seçtiğimi fark ettim. İnsanlar bu hoş mekânda sergiyi gezecek, fotoğraf çektirecek, belki kafede oturup sohbet edeceklerdi. Biraz gerilmiştim ama her şey güzel olacaktı.

Telefon görüşmesi bittikten sonra görevli yanıma geldi.

"Ben burayı veremem. Bakanlık o hafta burada program yapacak."

"Bakanlığın programı başka bir salonda olacak" dedim.

Bu sözlerimle ters köşe olduğunu hissettim. Konserde bana piyanosuyla eşlik edecek olan hocam, bakanlığın öğretmen akademileri programında görevliydi; dolayısıyla programın nerede yapılacağını biliyordum.

"Ben sana bu dükkânlardan hiçbirini veremem. Bahçede yaparsın sergiyi. Çünkü bu dükkânlar kiralık."

"Tamam kiralık olabilir ama şu an boşlar. Ayrıca bahçeye masaları koyamam, rüzgârda kâğıtlar uçar. Üstelik dilekçem var. Telefonda da konuştuk ve siz bana hiç bunlardan söz etmediniz. Beni görünce neden fikriniz değişti?"

"Senin dilekçenin hiçbir hükmü yok. Ben sana burayı veremem"

"Son sözünüz bu mu? O zaman doğrudan belediye başkanına gidiyorum. Çünkü dilekçem kabul edildi ve ben ne olursa olsun bu sergiyi burada açacağım"

"Neyse tamam. Bir dakika bekle" diyerek yanımdan ayrıldı. Telefonda "Müdürüm, müdürüm," diyordu ama tam olarak ne söylediğini duyamadım. Kısa bir konuşmadan sonra geri döndü.

"Tamam sergiyi açabilirsin. Bu arada dilekçende sandalye de istemiştin. Güneşin altında insanları nereye oturtacaksın?"

"İnsanlar havuz kenarında oturacak ve açılışta piyano-keman konseri dinleyecek."

"Ne konseri? Sen mi çalacaksın?"

"Evet, ben çalacağım hocamla birlikte. Neyse, bunlar küçük ayrıntılar" dedim.

Bedestenin kapısına yakın kafenin yanındaki dükkânı istediğimi belirttim.

"Tamam olur ama afişi buraya asamazsın. Kolonları delemesin."

"Tamam, asmam. Cama yapıştırırım. Zaten ana girişe büyük afiş asacağım."

"Bu arada dilekçende serginin üç gün olacağı yazıyordu galiba ama üç gün olmaz. O kadar uzun süreli veremeyiz. Bir gün yap yeter."

Artık iyice sinirlenmişim.

"Hayır" dedim. "Ben sergiyi üç gün olarak planladım, dilekçemde de öyle yazdım. Siz dilekçemi kabul ettiniz. Bu saatten sonra hiçbir şeyi değiştiremezsiniz."

Biraz duraksadı. "Peki, bu sergiye kimler gelecek? Rektörlük, valilik, millî eğitim gibi kurumlara davetiyeni verdin mi" dedi.

Buluştüğumuzdan beri ilk kez doğru bir şey söylemişti. Bir an afalladım. Çünkü bunu hiç düşünmemiştim ve okulun halledeceğini sanmıştım. O an kendime çok kızdım. Okulun verdiği

destek ortadaydı zaten. Günlerden perşembeydi, sergiye dört gün kalmıştı. Telaşla oradan ayrıldım.

Ertesi sabah konuyu konuşmak üzere okula gittim. Soğuk bir selamlaşmadan sonra, "Hocam siz açılışın olacağı, protokolün davet edileceği, hatta konser verileceğiyle ilgili hiçbir bilgi vermediniz. Bu saatten sonra açılış hazırlığı yapamayız. Zaten bunlara gerek yok; altı üstü iki masa açacaksınız" dediler.

Bir an yorulduğumu hissettim.

"Hocam, ben size tüm bunları anlatmıştım ama yeterince anlaşılmamışım demek ki. Tamam, olmasın açılış, protokol falan. Ben sergimi açacağım, konserimi vereceğim. Sizden tek isteğim bir servis ayarlayıp öğrencileri göndermeniz, bir de bana yardımcı olacak öğretmen arkadaşlara izin vermeniz."

"O arkadaşlara izin veririm ama öğrenci gönderemem."

"Neden? O hafta zaten etkinlik haftası. Öğrenciler pikniğe, müzeye gidiyorlar. Buralara nasıl gönderiyorsunuz?"

Kısa bir sessizlik oldu. "Neyse, bakınız hocam. Keşke belediye'deki görevli aramadan önce sizinle konuşsaydık."

Sakinliğimi koruyarak dedim ki:

"Konuşmuştuk zaten ama hiç anlaşılmamışım. Aramızda bir iletişim eksikliği yaşandı maalesef. Bu süreçte bana yalnız olduğum hissettirildi. Bu da bana şunu öğretti: Bir daha bu okuldayken böyle sergi işlerine girmeyeceğim. Bu arada altı üstü iki masa açacaksınız diyerek benim sanatımı küçümsemeye hakkınız yok" deyip oradan ayrıldım.

Konuşmanın uzaması artık zaman kaybıydı. Kızgınlıkla merdivenlerden hızlı hızlı inerken kendi kendime dedim ki:

"Yoluna devam et Bilge. Tek bir kişi de gelse, bu konseri verecek bu sergiyi açacaksın."

O gün boş günümdü. Yarım kalan kedi modelini tamamlayacaktık hocamla. Bir an önce eve gitmeliydim. Öğleden sonra görsel sanatlar öğretmeni arkadaşım aradı. Son gelişmeleri

anlattım. Kimsenin bir şey yapmasını istemediğimi söylememe rağmen o diğer arkadaşlarla paylaşmış durumu. Hemen harekete geçmişler. Davetiyelerin resmî kurumlara ve okullara ulaştırılması, öğrenci katılımı için servis ayarlanması, açılış programında sunuculuk yapacak kişinin belirlenmesi gibi konuları idareyle görüşüp çözmüşler.

Sonraki üç gün oldukça telaşlı geçti benim için. Kertenkeleleri üzerine yerleştirmek amacıyla kraft kâğıttan bir kaya parçası yaptım. Penguenler için beyaz strafor gerekiyordu; çünkü buz görüntüsü verecekti. İstedğim gibi bir parça bulmak epey uğraştırdı beni. Nilüferleri kendi yapraklarının içine, çiçekleri vazolara yerleştirdim. Zambaklara, petunyalara ve lalelere ek olarak iki çeşit çiçek de ben tasarlamıştım. Serginin en nadide parçaları olan yeşil gül böceği ve herkül böceğini kaybolmaması için kraft kâğıda sabitledim. Eksik kalan kelebekleri, deniz kabuklarını, papağanları, kedileri ve gül yapraklarını tamamladım. Keşke birkaç günüm daha olsaydı. Hâlâ eksikler vardı. Kırmızı gülleri bir araya getirerek Türk bayrağı oluşturacaktım, onu yapamadım. İki farklı tavus kuşu modeli de yetişmedi. Satranç takımını ve sergi ziyaretçilerine vereceğim küçük hediyeleri de tamamlayamadım.

Pazartesi nihayet geldi ama hâlâ işlerim vardı. O gün Türkçe öğretmeni bir arkadaşım harika bir sunum metni hazırladı. Sunuculuk yapacak arkadaşımın eşi, modellerin adlarının ve tasarımcılarının yazılı olduğu kâğıtları düzenledi. Belediye masa örtüsü vermeyeceğini söylemişti. Yine bir arkadaşımın, halk eğitim müdürü olan eşi bu örtüleri temin etti. Ziyaretçiler için çikolata ve kolonya gerekiyordu. Ayrıca modellerin altına fon karton sermem lazımdı: Kurbağalar ve nilüferler için mavi, geyikler ve diğer hayvanlar için kahverengi, koyu yeşil gibi renkler. Penguenleri strafora sabitlemek için toplu iğnelere ihtiyacım vardı. Okuldan eve dönerken onları da hallettim.

Akşam tüm modelleri kutulara yerleştirdim. Galiba eksik kalmamıştı. Her şeyi hallettiğimi düşünerek yatağa girdim; ancak kartalın avını yapmadığımı hatırladım. Beyaz bir tavşan yapacaktım ve kartalın önüne koyacaktım. İki yıl önce öğrendiğim modelin adımlarını net hatırlayamıyordum. Hemen bilgisayarımı açtım ama bir yerde takıldım. Defalarca yazdığım talimatları okuyup denedim ama bir türlü olmuyordu. Elimdeki tavşan modelini bozmak

istemiyordum çünkü yalnızca bir tane vardı. Saat gece 2'ydi, hocamı da arayamazdım. Düzgün yazmadığım ve daha önceki günlerde bu modeli yapmadığım için kendime kızarak bilgisayarı kapattım. Kartalın önüne ne koyacaktım? Acaba hiçbir şey koymasam ne olurdu? Böyle düşünceler içerisinde uykuya daldım. Sonra nedensizce uyandım. Sabah saat beşti. Kalktım, tekrar tavşanı yapmaya başladım. Tam elimdeki o tek modeli bozup içine bakacaktım ki bir anda doğru katladığımı fark ettim. Rahatlamıştım nihayet. Artık tek eksik büyük afişin ana girişe asılamamış olmasıydı. Belediyedeki görevli pazartesi gününden asılmasına izin vermemişti, bu yüzden sergi günü asacaktık. Her şey hazır gibiydi ama içimde hâlâ bir tamamlanmamışlık duygusu vardı. Ne dersiniz değerli okurlar? Sizce bu sergi gerçekleşebilmiş midir? Cevabı gelecek ayki yazıda.

Altı Çizilmiyorsa Üstüne Yapıştırılır

Ayşe Gümüş

sevgiozgurluktur@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Uzun bir aylıklık döneminden sonra herkese yeniden merhaba
Çocuksu bir heyecan, belki de pek çok insana saçma gelecek bir duygusallıkla geçtim klavyenin başına. ama biliyor musunuz, çok sahiplendiğim, saçma da olsa benim heyecanım diye sımsıkı sarıldığım bir heyecan aslında bu yazıda sizinle paylaşmak istediğim.

Malum ya, tam beş yıldır daha çok haşırneşiriz kitaplarla.
Çıkamaz oldu çift taraflı şeffaf bantların yapışkanı ellerimizden. İşte, bu aralar benim ellerime daha bir yapışır oldu galiba.

Bir süredir okuldan öğretmen arkadaşlarla kitap okuyup tartışmak için toplantılar yapıyoruz. Bir kitabı seçiyor, iki hafta içinde onu okuyup, üzerine konuşmak için toplanıyoruz. Hep özendiğim bir şey vardı kitaplarla ilgili. İnsanlar kitapları okurken, beğendikleri cümlelerin ya da bölümlerin altını çiziyorlar. Ben okurken Word belgesine kopyalıyorum ama, aynı tadı vermediğini söylemeliyim.

İlk kitap buluşmasına gittiğimde, bir arkadaşım sayfa numarasını söyleyerek orayı açmalarını istedi diğer arkadaşlarımdan. Ben kitabı bile almamıştım. Getem'de vardı diye ihtiyaç duymayacağımı düşünmüştüm. Ama öyle değilmiş. Yetmedi bana. Söz konusu kitaplar olunca hiçbir şey normal olmuyor zaten bende. Kana kana içmek varken bir bardak buz gibi suyu, pipetle içiyormuşum gibi hissetmiştim onları izlerken.

Sonra, bir sonraki kitapta bir şey geldi aklıma. Topluca sipariş veriyorlardı okuyacağımız kitabı. bana da alın dedim; ben de istiyorum. Kitabı aldım. Beğendiğim ilk cümlelerin yerini bulmak için be my eyes ile fotoğrafını çekerek okuttum sayfalarındaki yazıları. Zaten okurken üç

aşağı beş yukarı hangi sayfada olabileceğini tahmin edebiliyordum beğendiğim yerin. İşte o beğendiğim bölümü asetata yazıp sayfaya yapıştırmaya başladım. Size yemin ederim, ben uzun zamandır böylesine keyifle kitap okumamıştım.

Hiç üşenmedim yazarken ya da yapıştırırken. Tamamını yazmıyordum ya kitabın, sadece hoşuma giden yerlerini not alıyordum sonuçta. Niye yorucu olsun ki? Kitaba dair hiçbir şeye yorulmam zaten. Kitap toplantısına ben de elimde kitabımla gittim. Ben de havalı havalı söyledim beğendiğim yerin sayfasını. Dijitallikten çıktı kitaptan ruhuma dokunanlar, parmak uçlarıma konuverdiler kelebek hafifliğiyle. Bütün kitapları bu şekilde okuyabileceğimi söylemem epey iddialı olur, ama üzerine konuşulacak bir kitabı bu şekilde okumak, bana gerçekten arkadaşlarımla arasına dahil olduğumu hissettiriyor.

Dedim ya, pek çoğunuza çok saçma, fazlaca duygusal, belki de çocukça gelir bu yazdıklarım, ama bu benim heyecanım, benim duygusallığım, benim çocukluğum. Hepsi benim. Bunca dijitalliğin ortasında nostaljik şeyler anlattım size biliyorum. Çağıma ait olmadığımı da biliyorum. Merak etmeyin, bu yazıyı uzun tutup sizi daha fazla acayipliklerimle meşgul etmemem gerektiğini de biliyorum. Bir de en iyi bildiğim şeylerden biri ne biliyor musunuz? Hepinizin " erişilebilirliğin muhteşem hazzı " dediğinizi buradan duyuyorum.

Öyleyse, bir sonraki yazıya kadar hoşça bakın zaatınıza.
Yalnız da yazsam, aylak klasiği tabii ki değişmez:

Bir sonraki sayıda buluşuncaya dek bizi okumaya devam edin anacım.

Fransa Notları Bölüm 1.

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Bonjour herkese,

Fransa'dan dün döndüm. Erasmus Ders Verme Hareketliliği kapsamında geçtiğimiz hafta Angers ve Paris'teydim. İyisiyle kötüsüyle öyle çok şey var ki anlatılacak! Bu yolculuğun her adımını bir kör olarak nasıl deneyimledim, onu anlatmak istiyorum size. Fakat tüm bu deneyimi tek başıma yaşamadığımı da bilmenizi isterim. Fırsattan istifade ailecek gittik Fransa'ya. O yüzden çoğunlukla eşim ve kızım da benimleydi.

Erasmus Başvurusu

Benim hibe kazandığım program "Ders Verme Hareketliliği" adında bir program. Bu program öğretim üyelerine açık, oldukça kısa süreli bir etkinlik. Çalıştığım üniversite aracılığıyla başvuru yaptım ve belli puanlamalar ve sıralamalar sonucu hibe almaya hak kazandım. Başvuru üniversite aracılığıyla yapılırsa da asıl organizasyon ve hibelerin dağıtılması Ulusal Ajans tarafından gerçekleştiriliyor.

Engellilikle ilgili iki önemli noktanın burada sözünü etmem gerekir. İlki başvuru sırasındaki ek puan düzenlemesi: Engellilik adaya ilave beş (5) puan getiriyor. Ancak engelli adayın programa seçileceğinin garantisi değil. Örneğin ben 34 puan ile bu hakkı kazandım. Üniversitedeki tüm başvurular puanlarına göre sıralanıyor ve kaç kişi için ödenek varsa, o kadar kişi bu hakkı kazanmış oluyor. Öğretim elemanları arasında engellilerin olabileceğinin düşünülüp bu mekanizmanın oluşturulmuş olması güzel bir adım. Ayrıca engelli adayı doğrudan sıranın en başına almak yerine makul bir ek puan sağlanması da bence adaletli bir uygulama. Dediğim gibi, ana düzenleyici Ulusal Ajans

ve bu fon Avrupa Birliği tarafından sağlanıyor. Dolayısıyla bu destek mekanizması aslında bir iyi niyet ürünü olmaktan çok Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin bir etkisi diye düşünüyorum.

Sözünü etmek istediğim ikinci nokta, ek hibe meselesi (inclusion support): Başvuru kılavuzunda, engelli adayların engellilikle ilgili ek harcamalarına destek olmak için ilave bir hibe talep edilebileceği yazıyor. Bu minik yazının dışında herhangi bir açıklama kılavuzda yer almıyor. Ben de bu hibeden yararlanmak istedim ve mesafe hesaplayıcısını kullanarak kendi yol paramı hesapladıktan sonra, bana eşlik edecek bir kişinin yol parasını karşılamak için aynı miktarı bu ek hibe kapsamında talep etmek istedim. Benim üniversitemde eminim böyle bir şey daha önce olmadı. Belki Türkiye Ulusal Ajans düzeyinde de bu ek hibeden yararlanmayı talep eden olmamış olabilir. Süreç beklendik şekilde bezdiriciydi. Dürüstçe söylemeliyim ki pişman oldum. Bu ek hibe talebi evrak işlerimi çok yavaşlattı. Muhtemelen ilk olmamın doğal sonucu olarak da çetrefilli bir süreçti.

Beni kabul eden okuldan engelli olduğum için ek bir kabul mektubu daha almam istendi. İşin bu kısmı resmen ayrımcılık olduğundan çok can sıkıcıydı. Maalesef bu aşamayı ek mektup olmadan geçemedim. Sonuç olarak da ben gittim döndüm ama hala bu hibeyi alıp alamayacağım belli değil. Keşke böyle bir talepte bulunmasaydım diyorum kendime hala.

Ajet ile uçmak

Bir şekilde evrak işleri tamamlandı ve uçuş zamanı geldi. Ajet Checkin probleminden hepimiz az çok haberdarız. Fakat yine de biraz anlatmak istiyorum. Ankara Paris arası aktarmasız bir Ajet uçuşu bulunuyor. Biz de biletlerimizi buradan aldık. Ben sık sık tek başıma da yolculuk yaptığım için Ajet hesabımda Engelli olduğum bilgisi kayıtlı. Böylece destek için her seferinde ek bir işlem ile uğraşmama gerek olmuyor. Bileti benim

hesabımdan aldık. Online checkin zamanı geldiğinde eşim ve kızım için checkin yaptık fakat ben engelli yolcu olduğum için checkin için havaalanına gitmem gerekiyor. Yani sistem benim checkin işlemlerimi yapmama izin vermiyor. Yaklaşık dört saat sürecektir bu yolculukta ailece yan yana oturabilmek için uçağın yeterince boş olması, havaalanına epey erken gitmek ve checkin görevlisinin insafı olup ailece bizi birlikte oturtması gibi faktörlerin bir araya gelmesi gerekiyor.

Engelliler için çetrefilli hâle getirilmiş bir süreç daha... Havaalanına yakın oturduğumuz için, online checkin açıldıktan birkaç saat sonra ama uçuştan yaklaşık 18 saat önce gidip checkin yapmayı da denedik. Bir yandan da şundan korkuyorum. Ya uçak çok doluyorsa ve gecikirsem ve bana yer kalmazsa... biliyorsunuz uçaklarda biraz fazla bilet satılır her zaman. Gelmeyen nasıl olsa olur, bari boş uçmayalım diye yani. Neyse efendim, böyle havaalanına erken gitmenin de faydası yokmuş. Yüz yüze checkin de üç saat kala açılıyormuş. Boş boş eve döndük. Aynı şey dönüşümüzde de yaşandı elbette. Paris-Charles de Gaulle Havaalanı kontuar görevlisi olaya tam olarak Fransız kaldı. Görevli neden kendi checkin işlemimi ailemle birlikte yapmadığımı anlayamadı, bu Ajet uygulamasına bir anlam veremedi. Yaklaşık 15 dakika çantalar sırtımızda beklemeye süresinden sonra, koltuklarımız çok şükür bir defa daha yan yana ayarlandı.

Ajet aslında başlı başına bir yazı konusu. Festivale gittiğim İstanbul uçuşumda, acil durumda sırayı bloklar iki kişinin çıkmasına engel olurmuşum diye, beni cam kenarına oturtular. Koridor kenarına da başka bir yolcu oturtup beni resmen ona emanet ettiler. "Acil durumda siz hanımefendiye destek olur musunuz?" dediler yolcuya. Geçen yazılardaki sözünü ettiğim nesneleştirici "blind" ifadesi de aynen devam. İstanbul uçuşum epey can sıkıcıydı. Bu aşağılayıcı ikinci sınıf vatandaş muamelesi neyse ki her uçuşta aynı değil. İstanbul'dan bir hafta sonra da Diyarbakır uçuşum vardı. Orada zorla cam kenarına oturtulmadım ve kimseye emanet edilmedim. Havaalanı Personeli de "destek talep eden yolcu" veya "destek yolcusu" şeklinde söz ediyordu benden. Benim derdim bana Engelli veya kör denmesi değil. Benim derdim İngilizce söylenince sanki

anlaşılmayacakmış gibi ve bir nesneden söz eder gibi "blind" sözcüğünün kullanılması.

Université Catholique de l'Ouest (UCo)

Burası Fransa'nın Angers isimli minik bir şehrinde yer alan küçük fakat oldukça eski bir üniversite. Ben daha önce Anger adını bile duymamıştım. Bu arada şehrin adı Anje diye okunuyor, sormayın neden. Erasmus kapsamında bölümümüzün anlaşmalı olduğu kurumlara ziyaret gerçekleştirebiliyoruz. Bu yüzden ben de daha önce hiç bilmediğim bu üniversite ile tanıştım. Burada ziyaretimin baş koordinatörü meslektaşım Nadia ile epey vakit geçirdik. Öğrencilere dört sunum yaptım. Sunumlardan bir tanesi Tunus'taki online bir ders içindi. Ayrıca dekan ve başka bölüm hocalarıyla da tanıştık. Genel olarak İngilizceleri çok kötü. Anlasalar bile konuşmayı tercih etmiyorlar. "Merhaba" ötesinde İngilizce konuşan tek kişi Nadia idi. Elbette ağır bir Fransız aksanı ile konuşuyordu. Sabahları tren garında buluşup okula birlikte yürüyorduk. Öğle yemeği de yedik birlikte. Nadia bana hep eşit bir meslektaş gibi davrandı. Ne nadia ne de başka biri sınırları aşan, kendi meraklarını gidermeye yönelik "zor olmuyor mu böyle" veya "sunumu nasıl yapabileceksin" gibi mikrosaldırganlık örnekleri sergiledi. Bu açıdan oldukça rahattım. Sunumlarda kendi bilgisayarımı projektöre kolayca bağladım. Bizim bilgisayar kullan gibi bir ısrar yaşanmadı. Yani sıkıştırılmadan ve bunaltılmadan ama ihtiyaçlarım dikkate alınarak bu görevi tamamladım.

Arkası Yarın

Bu yazı çok uzadı. Angers ve Paris için genel erişilebilirlik deneyimlerimi ve Disneyland, Eiffel Kulesi, Louvre Müzesi ve Angers müzeleri için erişilebilirlik gözlemlerimi de artık aralık ayına saklıyorum.

Kıskançlıktan Spor Salonuna Düştüm

Nurşen Korkmaz

nsunarkorkmaz@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Sevgili okurlar merhaba. Dergimizin avukatı Sevgi'yi kıskandım ve spora başladım. şaka şaka ya kızma canım avukatım dur. Sırt ağrılarım vardı ve sırt kaslarım güçsüzdü. Bu nedenle başladım seninle ilgisi yok. Bu yazımda da buna dair deneyimlerimi sizinle paylaşmak istiyorum.

Evimin hemen yakınlarında bir spor salonu var. Markete, bankaya, yürüyüşe ve daha pek çok yere giderken önünden geçiyoruz ancak bir türlü içeri girip bilgi almak kısmet olmamıştı. Sırt ağrılarım artınca spora başlama isteğimi gerçekleştirmeye zorunlu hissettim, iyi de oldu. Yine bir gün spor salonunun önünden geçerken pat diye girdim içeri. Bilgi almak istediğimi söyledim. Güler yüzle karşıladı Eda Hanım beni. Önce salonu gezdik birlikte. Soyunma odasını, grup çalışmalarının yapıldığı odaları, bireysel çalışmaların yapıldığı alanları ve diğer her yeri içlerinde bulunan eşyaları da tanıtarak gezdirdi. Sonra "Siz görmüyorsunuz ki nasıl olacak, burası size uygun da değil, sizin için tehlikeli burası" gibi söylemlere hiç girişmeden, yaşım, kilom, kendilerinden nereden ve nasıl haberdar olduğum, herhangi bir rahatsızlığım olup olmadığı gibi sorulması gereken standart soruları sorup, beni tanımaya çalıştı. Hocalarını överek oldukça deneyimli olduklarından, uzun yıllardır bu alanda hizmet verdiklerinden söz etti. Paket programlarının da kampanyasının bitmek üzere olduğunu söyleyip fiyatlar hakkında bilgi verdi ve kayıt yaptırmam için beni ikna etmeye çalıştı. Doğrusu Eda Hanım'ın bu davranışı beni sıradan bir müşteri olarak gördüğünü hissettirdi ve iyi geldi. Ne de olsa bu gibi yerlerin çoğunda ön yargı ile karşılaşıyoruz ve en doğal hakkımız olan sıradan olmayı başaramıyoruz. Ben de diğer tüm müşteriler gibi sıradan biriyim ve müşterisini kaçırmak istemiyorum. Kör olmam endişelendirmiyor Eda Hanım'ı. Neyse sonrasında bire bir ders almamım benim için daha faydalı olacağına karar verip, bütçeme uygun olan paketi seçtim. Kayıt formunu Eda Hanım doldurdu. İmzaladım ve bir nüshasını aldım. Birkaç güne kadar beni çalıştıracak olan hocayı belirleyip arayacaklarını söyledi.

Ertesi gün Gonca Hanım aradı ve birlikte çalışacağımızı söyledi. Haftada 2 gün olmak üzere

ikimize uyan ortak günleri ve saatleri belirledik ve derse başladık. İlk gün Gonca Hanım ile salonun bazı yerlerini tekrar gezdik. Soyunma odasındaki dolapların yerlerini ve dolapları kullanırken nelere dikkat etmem gerektiğini anlattı. Dolapların şifresinin nasıl oluşturulması gerektiği konusunda bilgi verdi. Dijital olmadığı için şifre yazmak hiç zor olmadı ancak dolapların üzerinde Braille yazı olmadığından, kendi dolabımı bulmak için bazı körcül yöntemler bulmak zorundaydım. Giyinip çalışma odamıza geçtik. Burada da yine önce bana odanın tamamını detaylıca betimledi ve odada bulunan tüm eşyalara dokundurdu. Aslında odaya giderken de geçtiğimiz yerleri söyleyip eşyalara dokundurmuştu. Tüm aletleri zamanla kullanacağımızı, hepsinde çalışacağımızı söyledi ve aletleri kullanırken nelere dikkat etmem gerektiği konusunda bilgi verdi. Her şeyi dokundurarak göstermesi ve her yeri olabildiğince betimlemeye çalışması beni mutlu etti ve biraz da şaşırttı. "Daha önce kör biriyle çalıştınız mı" diye sordum. "Hayır" dedi. "Peki endişe ettiniz mi nasıl olacak diye" sorduğumda, "Yooo niye endişe edeyim ki" dedi.

İlk derslerde Gonca Hanım hareketleri gösterirken biraz zorlandı. Ama kör birini hiç çalıştırmayan biri için yine de fena sayılmazdı. Ben de bazı ipuçları verip yönlendirince, hareketleri anlatması daha kolay oldu. Bazı hareketleri ise daha doğru yapabilmem için vücuduma dokunması gerekti ve öncesinde "Dokunabilir miyim" diyerek izin istedi. Zamanla aramızda hareketlerin anlatımıyla ilgili ortak bir dil oluştu ve hareketleri öğrenip kavradıkça çok keyif almaya başladım. Bu arada sırt ağrılarım da zamanla azalmaya, kaslarım ise güçlenmeye başladı.

İlk gidişimde 30 seanslık bir paket almıştım ama öyle çabuk bitti ve o kadar iyi hissettirdi ki, bir 30 seans ve bitince bir daha derken bir yıldır spora devam ettiğimi fark ettim. Salonun evime yakın olması da büyük bir avantajdı. Şimdilerde hala haftada iki günümü spora ayırıyorum ve her ders bitiminde kendimi hafiflemiş, yenilenmiş, enerjik ve güçlü hissediyorum. Hepinize de tavsiye ediyorum.

Mesleki Erişilebilirlik Yolculuğum 3:**Merve Karagöz'le röportaj**

Gizem Alakaya

gizemalakaya@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Gizem: Merve selam, bu röportajı seninle yapacağım için çok heyecanlıyım. Malum, senin yaktığın o ilk kıvılcım sayesinde bugün ben de dahil olmak üzere başkaları da mesleğini yapabiliyor. O yüzden bu sadece bir röportaj değil, biraz da bir "teşekkür" ve "anlama" sohbeti olacak. Hazırsan, en baştan başlayalım.

Kendini kısaca tanıtır mısın? Kimdir Merve Karagöz?

Merve: İstanbul'da doğdum, büyüdüm ve burada yaşıyorum. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi programından mezun oldum. Bölüm tercihim yaptıktan sonra, 19 yaşında, üniversitede öğrenciyken görme yetimi kaybettim. Bir süre ara vermem gerekti. Sonrasında körlüğe alışıp engellilik deneyimi kazandıkça eğitimime devam edebileceğime karar verdim ve bu yola böylece çıkmış oldum.

Gizem: Önce şu Siyasal Bilgiler sevdanla başlayalım. Neden bu bölüm?

Üniversitedeyken, "Mezun olunca şuradayım, şunu yapıyorum" dediğin hayal tam olarak neydi?

Merve: Vardı. Ben vergi müfettişi ya da müze müdürü olmak istiyordum. Küçükken kendime böyle bir rol biçmiştim. Ya sanatla iç içe olacağım bir işin formal kısmında yer almak ya da maliye ve muhasebe alanında vergi müfettişi olmak istiyordum. Meslek olarak para kazanmak için kendimce idealleştirdiğim alanlar buralardı.

Gizem: Sonradan görme yetini kaybetmen, bu kariyer planlarını nasıl etkiledi? "Artık Siyasal Bilgilerle ilgili bir iş yapamam" dediğin anlar oldu mu, yoksa "Hayır, inadına yapacağım" mı dedin?

Merve: Aslında oldu. Çünkü Siyasal Bilgiler Fakültesi, üst düzey bürokrat ve diplomat yetiştiren bir fakülte. Ben de görme engeli olan biri olarak kariyer mesleğine ait neredeyse hiçbir şeyi

yapamıyordum. 2014'te görme yetimi kaybettim, 2017-18 gibi eğitime devam etmeye karar verdim. O dönemde, fakülteye devam edip görme engelli bir mezun olarak yapabileceğim meslekler çok kısıtlıydı.

Düşünün, aynı sınıf arkadaşınızla aynı şartları sağlayıp mezun oluyorsunuz ama onun girebildiği kurum sınavlarına siz giremiyorsunuz. Kariyer mesleklerini yapamıyorsunuz. Bu, başlangıçta beni çok öfkeliendiren bir durumdu.

Gizem: Hatta burada izinle araya girmek istiyorum. Bugün girebiliyor olsak bile bir ayrımcılık söz konusu. EKPsS ile milli eğitim bakanlığına engelli öğretmen veya aile sosyal hizmetler bakanlığına engelli psikolog atanabiliyor ama Maliye çıkışlı olanlar engelli sınavlarıyla alan kadrolarına atanamıyor. EkPsS işleyişi bile yeterince tartışma konusuyken burada iktisadi idari bilimler fakültelerinden mevzun olan engelliler olarak ekstra ayrımcılığa uğruyoruz.

Merve: evet biz burada değişik bir ayrımcılığa maruz kalıyoruz. Ben lisans mezunu olarak atandım. Aslında ben bu fakülteyi bitirdiğim için bu işi yapmıyorum; engelim olduğu için atandım. Bu düşünce benim çok uzun süre aşamadığım bir şeydi ve zaman zaman hala nükseder.

Gizem: Peki neden Vergi Dairesi? Mesleğini yapabilmek için burayı özellikle mi tercih ettin?

Atanmadan önce, kamudaki "görme engelli = santral" denklemini biliyor muydun?

Merve: Evet, istediğim alan buydu. Fakültede de maliye, kamu ekonomisi ve vergi hukukuyla ilgili dersleri alırken içim gıcıklanıyordu. Seçimlik derslerimi de bu alandan yana kullandım.

EkPsS'den sonra tercih yaparken de Maliye'ye ve bir belediyeye ağırlık vererek tercih listemi hazırlamıştım. Kör olmadan önce kendim için hedeflediğim yerden çok uzakta hissetmiyorum.

"Görme engelli = santral" denklemini ise açıkçası bilmiyordum. Kamu çok düşündüğüm bir alan değildi; daha çok özel sektör veya sivil toplumda çalışabileceğimi düşünüyordum. Çevremdeki görme engelliler genelde öğretmendi, avukattı ya da üniversitede birim koordinatörüydü. Elbette bu durumun farkındaydım ama bu kadar yaygın değildir diye düşünüyordum.

Örneğin İstanbul Siyasal mezunu Ramazan Yücel (Ramazan abi) santralde çalışıyor. Bazı hocalarımız "Siyasal mezunu nasıl santralde çalışır?" Diye eleştirirdi. Ama onunla konuştuğumda, işini severek yaptığını, işine değer verdiğini gördüm. Yani o kadar da

tabulaştırdığım veya korkulu bir rüya gibi gördüğüm bir şey değildi; sadece benim yakın çevremde gördüğüm bir deneyim değildi.

Gizem: Ve 2023, atandın, kuruma o ilk adımını attın. Karşılaştığın manzara tam olarak neydi?

Sana diplomanla mı, yoksa engel durumunla mı yaklaştılar?

Merve: Az önce de bahsettiğim gibi, Siyasal mezunu olarak oraya gelmiş gibi hissetmiyordum.

EkPsS'yle atandığım için kendi içimde bir kırgınlık vardı. "Ben buraya engelim, görme engelim olduğu için atandım" düşüncesiyle bu. Bunu dışarıya çok yansıtmadım.

Ama çalıştığım yer özelinde, bana engelli bir personel gibi değil, "Akademik olarak benim diğer pek çok memurumdan daha iyi durumdasın" mesajını verdiler. Ben kendimi diplomamla değil engelimle baz almıştım ama seçtiğim yer beni engelimle değil, diplomanla saydı. Bu benim için çok avantajlı oldu. Yine de "Keşke uzman yardımcılığı sınavına girseydim de öyle atansaydım" düşüncesi hala beni yoklar.

Gizem: atandıktan hemen sonra, kurumdaki genel yapıyı öğrendin. Neredeyse herkes santraldeydi. Ama bir istisna vardı, değil mi? Âdem Vural. Onun, yıllar önce bir amirinin kişisel inisiyatifiyle Windows tabanlı bir bilgisayarda sistemde çalışabildiğini atanmadan önce biliyor muydun?

Merve: Yok, göreve başladıktan sonra haberim oldu. Kuruma girdikten çok kısa bir süre sonra birkaç kişiyle iletişime geçtim, seninle de geçmiştik. Görüştüğüm herkes bana Âdem abiyi (Âdem Vural) işaret etti. Ben de "Bu adamla konuşmalıyım" dedim.

Gizem: Âdem abinin bu durumu sana ilk başta umut verdi mi? Yoksa "Bu sistemselsel bir hak değil, kişiye bağlı bir ayrıcalık" diye mi düşündün? Onun varlığı senin mücadeleni nasıl etkiledi?

Merve: Benim istediğim şey, herkesin çalıştığı sistemde çalışmaktı. Windows işletim tabanlı bilgisayarlarda biz kurum olarak çalışmıyoruz, bu bir sistem açığı olarak gözüküyor. Âdem abi de o yüzden tehdit olarak gözüküyordu ve sistem dışı kalacaktı. Zaten konuştuğumda, sürekli güncellemeler yüzünden birçok şeyi halihazırda yapamadığını ve yakında hiç yapamayacağını kabullenmiş durumdaydı.

Şundan da bahsetmek istiyorum: Ben evrakımı teslim etmeye gittiğimde personel müdürü bana,

"Bak burada da görmeyenler var, sen de buraya gelirsın" dedi. Ben "Yok, istemiyorum. Evime daha yakın bir yerde çalışmak istiyorum" dedim. Ama asıl maksadım, çalıştığım kurumda benden başka bir görme engelli olmasını çok istemememdi. Ben bir şey talep ettiğimde, idarecimin bana "Ama bak bu arkadaşın öyle yapmıyor" demesini istemedim.

Gizem: Tüm bu tablo içinde, "Ben santralde değil, sistemde çalışacağım" dediğinde aldığın ilk tepki ne oldu? Özellikle de Âdem abinin bile sistemi kullanamaz hâle geldiği bir dönemde...

Merve: Gittim, göreve başladım. Ertesi gün müdürümle görüştük. O da ne yapacağını bilemez durumdaydı çünkü daha önce hiç görme engelli biriyle çalışmamıştı. Ama bana hiç "potansiyel santral memuru" gözüyle bakmadı. Bu benim en büyük şansım.

Müdürümün bana karşı tutumu destekleyici oldu. "Senin alana küsmeni hiç istemiyorum. Benim için sistemde çalışan bir personel her zaman daha büyük bir avantaj" dedi. Ve şunu ekledi: "Sen resmi kanallardan gittiğin sürece ben hep arkadayım. Resmi kanallardan gidelim ki bu benim inisiyatifimle olmasın. Ben rotasyona tabiyim, yarın öbür gün giderim. Ama sen hakkın olduğu biçimde elde et ki sonrasında da bu sürdürülebilir olsun." Bu profesyonel bakış açısı benim mücadele yöntemimi de şekillendirdi.

Gizem: Burada seni yük görmemişler de seni gerçekten işe yarar görüp değerlendirmek istemişler. Bu çok güzel bir şey bence.

Merve: müdürüm kendince bir periyot belirle ve her serviste birer hafta ikişer hafta gibi sürelerde gözlem yap, bu sayede kendini mevzuatlarla da geliştirirsen işleyişe hâkim olursun dedi. Böylece Her serviste neler yapıldığını görme şansım oldu.

Gizem: Bürokraside böyle bir düzeni değiştirmek zordur. "Olmaz o iş" diyen çok oldu mu, yoksa "Bu kızı dinleyelim" diyenler çıktı mı?

Merve: İkisi de oldu. Bunun biraz jenerasyonla da ilgili olduğunu düşünüyorum. Maliye'de yaş ortalaması biraz yüksek, makas biraz açık. "Sen niye bu kadar uğraşıyorsun ki? Telefona bak" diyen de oldu, "İyi yapıyorsun, boş ver, kendini nasıl hissedeceksen onu yap" diyen de. İş hayatı da sokağa çıktığımızdaki gibiydi hem rahatsız eden hem de motive eden şeylerle karşılaştım.

Gizem: Bu işi sadece konuşarak çözmedin sanırım. Süreci resmiyete dökmek için neler yaptın? Dilekçeler, yasal dayanaklar... O dosyada neler vardı?

Merve: Âdem abi bu konuda başlangıç için çerçeveyi çizdi. Onun iletişime geçtiği kişiler benim için de ufuk açıcı oldu. Ben de "Evet, Linux tabanlı bir bilgisayarda, kurum bilgisayarında çalışmak istiyorum" dedim. Özel bir donanıma ihtiyacımız yoktu. Olcay Aşçı bu konuda çok yardımcı oldu, bildiği her şeyi paylaştı.

Bu süreçte dilekçe verdim. Hem Âdem abinin izlediği yolu (Windows) izlemek hem de diğer taraftan Ankara'da Veri Yönetimi Daire Başkanlığı'ndaki insanlarla Linux tabanlı bir bilgisayarda görmeyen birinin nasıl çalışacağını araştırmak gibi çift koldan bir süreç yürüttüm. Âdem abiye yapmışlar, inisiyatif almışlar, bana da yapsınlar diye orayı bırakmadım, ama aynı zamanda kalıcı çözüm için burayı (Linux) tuttum. Zaten çok da uzun sürmedi.

Gizem: Ve teknik kısım... Vergi Dairesi'nin kapalı devre sistemleri malum. Oraya bir ekran okuyucu kurulması süreci nasıl işledi? Linux tabanlı olmasını büyük bir teknik engel olarak gördün mü hiç?

Merve: Ankara'daki (Veri Yönetimi) kısım iletişime çok açıktı. Teknik açıdan bunun mümkün olduğunu biliyorlardı, belki Linux üzerinde bilmiyorlardı, süreci beraber öğrendik. Orası çözüm odaklı bir yer olduğu için bu noktaya varabildik.

Onların asıl ihtiyaç duyduğu şey, görmeyen birinin bilgisayarı nasıl kullandığı deneyimiydi. Ben de onlara bir yol haritası çizdim. Örneğin, "Linux tabanlı bilgisayarda çalışabilmem için bu ekran okuyucuya ihtiyacım var. Bu ekran okuyucunun Türkçe sentezleyicisi için şu derneğe bağış yapılması gerekiyor" gibi...

Bir yandan da insanlar "Bizim kurum çok hantal, hayatta gelmez o bilgisayar. Ödenek çıkması lazım, yılbaşından önce kesin olmaz" diyordu. Ben de bir yandan bu demoralize edici sözlere karşı kendimi motive etmeye, bir yandan da süreci yürütmeye çalışıyordum.

Gizem: Şu an o sistem bilgisayarının başındasın. Tam olarak ne iş yapıyorsun? "Evet, ben üniversitede okuduğum işi yapıyorum" diyebiliyor musun?

Merve: Şu an alandan uzak değilim. Yaptığım işte neyi neden yaptığımı hem mevzuat hem de pratik anlamda biliyorum ve bu beni tatmin ediyor.

Ben Şu an vergi dairesinde değil, denetim m¼d¼rl¼ę¼nde yim. İnceleme yapıyoruz. Hani vergi m¼fettiŐi olmak istiyordum ya, Şu an bu zincirin diğer halkası kısmındayım. Denetim tutanaklarını inceliyorum. Hen¼z e-defter kısmına bakamadım ama bu bile bana haz veriyor. İlk defa beyanları okuduğumda çok mutlu oldum mesela.

Gizem: Bu yolda ilerlerken kurumda çalışan diğer k¼rlerden nasıl tepkiler aldın?
Arkandan gelen kaç kiŐiyiz?

Merve: Gelenler iyi ki geldi. Benim bildiğim 7-8 kiŐiyiz. Hala sayı olarak çok değiliz belki ama hepimiz farklı farklı yerlerde çalıŐıyoruz. Bu s¼re, kullanıcısı olduğu s¼rece devam edecek bir s¼re. G¼zlemleyenler de var ¼stelik.

Gizem: Sen bir kapıyı araladın. Ve biliyorsun, o kapıdan ¼nce ben geçtim, Şimdi başkaları da geliyor. Bir "emsal" olmak, bir "ilki" baŐarmak nasıl bir his? Senden sonra baŐkalarının da santralden ayrıldığını duymak sana ne hissettiriyor?

Merve: Ben "Ya ben bunu yaptım" gibi hissetmiyorum. Saçma gelecek belki ama ben bunu ilk ¼nce kendim için yaptım. Ben ¼rettięim, sisteme kendiliğimden dahil olabildiğim bir d¼zen istiyordum. Bunu ilk ¼nce kendim için yaptım.

İnsanlar bir s¼r¼ Şey s¼yledi. Bazen ben olumsuz etkilendim, bazen onlara umut verdim, bazen onlar bana... Geldiğimiz nokta ve varmak istediğimiz yer ¼nemli. Bu bir ayda tamamlanacak bir Şey değil. Mod¼llerimiz s¼rekli g¼ncelleniyor. Daha çok iŐimiz var. Buraya odaklanmak daha motive edici.

Gizem: Sence senin bu m¼cadelen, kurumdaki o k¼kleŐmiŐ "k¼rler ancak santralde çalışır" algısını ne kadar kırdı?

Merve: Hepimiz aslında bunun temsilcisiyiz. Gelenler oluyor, gidenler oluyor, m¼d¼rler deęiŐiyor. Artık bir m¼d¼r, "Benim bir memurum vardı santralde, g¼rme engelli" demeyecek. "Benim bir memurum vardı, sistemde çalıŐıyordu, sen de çalıŐabilirsin, bir araŐtır istersen" diyecek. Bu Şekilde bizden haberdar olacak g¼rmeyenler de olacaktır. O d¼n¼Ő¼m¼n fitili ateŐlendi.

Gizem: Geriye dönüp baktığında, tüm bu süreçte "İyi ki bunu yapmışım" dediğin şey nedir? Ya da "Keşke şunu farklı yapsaydım" dediğin bir şey var mı?

Merve: Aslında pek yok. Hiçbir şeyi ne fazla parlatmak istiyorum ne de bir pişmanlığım var. Dediğim gibi, ilk önce kendim için yaptım. Benden sonra diğer görmeyenler için de bu yazılım desteği sağlanmaya başlandı. Ben birçok şeyi asgari düzeyde düşünerek yaptım. Elbette hepimiz farklıyız, farklı ihtiyaçlarımız var. Asgari düzeyde yapabileceğimiz her şeyi yaptım ve yapacağım.

Gizem: Merve, şu an bu sohbeti okuyan, belki seninle aynı durumda olan, kendini potansiyelinin altında bir işe sıkışmış hisseden binlerce engelli var. Onlara ne demek istersin? Hak arama yolculuğunda o ilk adım ne olmalı?

Merve: Bu sadece engellilikle ilgili değil. Çağımızın bir gerçeği; insanlar mezun olduğu bölümün gereği olan işleri yapamıyor. Ben daha geçirgen olmamız gerektiğini düşünüyorum. Katı bir şekilde tek bir yöne bakmak hayatı bize zehreder.

"Aksi de mümkün" diye düşünmek lazım. Taşın altına elimizi sokmak gerekiyor. Karşı taraf bazen durumun farkında bile olmayabiliyor. Anlatmanın başka bir yöntemi mutlaka vardır. Argümanımızı değiştirmemiz gerekiyordur belki. Daha stratejik düşünmek, başka yolları denemek... Biraz meraklı, biraz sabırlı olmak gerek. İllaki düşeceğiz kalkacağız ama mutlaka bir yolu vardır.

Gizem: Bu hikâyeyi okuyan yöneticilere, İK profesyonellerine ne diyelim? Bir insanın potansiyelini ortaya çıkarmak, aslında bir yazılım kurmak kadar basit olabilir mi?

Merve: Bence de zaten öyle. İnsanlar "Vay, nasıl yaptın?" diyor. Bir yazılım... Bu işletim sisteminde çalışabilecek tek bir ekran okuyucu yazılım desteği var. Onu buluyorsun ve Türkçe'ye uyumlu hâle getiriyorsun. Bu, benim gibi sekiz arkadaşımın kuruma bakışını değiştiriyor. "Bu kurum benim farkımda, beni görüyor, tanıyor" hissini veriyor. Bu, personelin kuruma bağlılığını artırıyor. "Beni gözeterek bu düzeni kurdular, ben de bu sistemin bir parçasıyım" diyebilmek çok önemli. Biz burada olmak, bir şeyler yapmak istiyoruz. Onlar da yolu kapamıyorlar.

Gizem: Aslında bu, engellilere sadece iş vermenin ötesinde, herkes kadar "faydalı olma" ve "çalışma" hakkını, o tatmini sağlamak belki de...

Merve: Evet. Bazı insanlar çalışmak, yorulmak istiyor. Onlar da buna alışacaklar. Yeter ki bizi kategorize etmesinler. "Kadın memurlar şöyledir, körler de böyledir, şu memleketliler de şöyledir" gibi sınıflandırmalar yapmadıkları sürece, birey bazlı düşündükleri sürece herkesin hassasiyetlerini asgari düzeyde kabul edebilirler.

Gizem: Çok güzel bir röportajdı. Eklemek istediğin bir şey var mı son olarak?

Merve: Yok. Teşekkür ederim.

Gizem: Keyifli bir sohbetti. İnşallah izleyen ve okuyan arkadaşlarımız da çok keyif alacaktır. Hepimize çok şey kattığına ve katacağına inanıyorum. İyi ki geldin. Çok teşekkür ediyorum katıldığın için.

Merve: Ben teşekkür ederim.

Güvenli Olmayan Metrolar Sonumuz Olmasın Artık

Dilek Başar Açlan

dilek.basar55@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Metrolar herkes için güvenli olduğunda gerçekten erişilebilir ve ulaşılabilir olacaktır. Ancak İstanbul'un bazı metro istasyonlarında görme engelliler için güvenlik kriterleri hâlâ dikkate bile alınmıyor. Ray ile peron arasındaki o korumasız alan, onlarca kişiyi sessiz bir tehlikenin eşiğine getirdi ve getirmeye devam ediyor.

Peki güvenli bir metro için ne ya da neler yapılmalı?

Peron ve rayların arasında acilen koruyucu bariyerler, kılavuz çizgiler, vagon aralarında ağlar alınabilecek tedbirlerin sadece bazıları. Fakat bazı istasyonlarda hâlâ hiçbir önlem alınmıyor. Her gün güvenli olmayan metrolara binmek zorunda bırakılıyoruz. Ölümün eşiğinden dönüyoruz yetmiyor ölüyoruz ama hiç kimsenin umurunda bile olmuyoruz.

Evimin bulunduğu konumda m7 metro hattı bulunuyor. Bu metronun istasyonları bizler için çok güvenli. Metroya binerken “düşecek miyim” korkusunu yaşamak zorunda kalmıyorum. Çünkü bu metro hattında ray ve peron arasında kapılar bulunuyor. Oysa m2 metro hattında ve Marmaray’da böyle bir koruyucu kapı ya da bariyer bulunmuyor.

Onca dilekçe yazıldı dikkate alınmadı. “Raylarda ölmek istemiyoruz” diye eylem yapıldı duyulmadı. Bu metrolar önceden yapıldığı için koruyucu bir önlem alınamadığı söyleniyor. Bizler biliyoruz ki yeter ki çözüm aransın! Kriterlerin tamamı bir anda yerine getirilemese de bu konunun sümen altı edilmeden ve konunun tarafları ile çalışmalar yürütülerek; makul uyarlamalar ile herkesin güvenliğini sağlamak mümkün. Asıl mesele bu risk üzerine karar alıcılar uğraşmak istiyor mu?

Duyulmuyoruz ve görmezden geliniyoruz. Peki bizleri duymanız için daha kaç insanımız bu metrolarda ölümlerle burun buruna gelecek veya ölecek?

Her yeni metro açılışında büyük sözler duyuyoruz. Tehlikeli metro hatlarının güvenliği söz konusu olduğunda bir sessizlik hâkim.

Artık bu sessizliği kabullenmek istemiyoruz ve çözüm istiyoruz. Çözüm olarak da buyurun bir gün birlikte bu güvensiz metrolara binelim. Bir görün bakalım buradaki sorunu. Eminim kendiniz aynı tehlikeyle karşı karşıya kalmış olsaydınız hiç durmaz çoktan o kapıların önüne koruyucu bir önlem alırdınız.

Güvenlik lüks değil, bir haktır. Biz, metrolarda kendimizi korumaya çalışan kişiler olarak sadece güvenli bir ulaşım hakkı istiyoruz. Bu şehir hepimizin; ama herkes için eşit ve güvenilir olmadıkça "herkesin şehri" olamaz.

Yetkililere sesleniyoruz: Kimsenin yaşamı ihmal edilemez. Tüm metro ve Marmaray istasyonları herkes için güvenli ve erişilebilir olana kadar bu konunun takipçisi olacağız. Çünkü artık güvenilir olmayan metrolar sonumuz olsun istemiyoruz.

Erişilebilir Bir Sosyal Ağ: Raf

Ecrinnur Aytekin

ecrinnuraytekin50@gmail.com

Sayı: 141, Kasım 2025

Merhabalar.

Bu yazıda, erişilebilir bir uygulama olan Raftan söz edeceğim sizlere.

Çok mücadele verilir erişilebilirlik için. Yine de anlaşılmaz ya söylenen. Haber okumamıza, sağlık hizmeti almamıza, eğlenmemize ve en temel haklarımıza ulaşmamıza engel olan bu problemler; uygulamaların, hizmetlerin, sistemlerin, programların suçu mu? Elbet de hayır. Bu mağduriyetin kaynağı erişilebilirliği ve kapsayıcılığı gözetmeyen geliştiriciler, yöneticiler, yetkililer... Son zamanlarda kapsayıcılık ve erişilebilirlik açısından olumlu örnekler de yaratılmıyor değil.

bilgi edinmeği, sosyalleşmeği, eğlenmeği, yazmayı bize erişilebilir şekilde sunan Raf uygulaması bu anlamda olumlu bir örnek. Uygulama kitap, film ve diziler hakkındaki spoiler ve yorumlarla öne çıksa da tüm bunlardan bağımsız yazıların da paylaşılabildiği bir uygulama. Bununla birlikte içeriklere yorum da eklenebiliyor.

Aslında tüm bunlardan ziyade gözüme çarpan, uygulama geliştiricileriyle herhangi bir erişilebilirlik sorunu üzerine iletişime geçtiğimde konuyla gayet alakadar olunup sorunun çözüme kavuşturulması oldu.

Eskiden içerik yorumlarına erişilebilir şekilde ulaşamıyorduk. Bunu geliştiricilere iletmem üzerine sorun düzeltildi. Bunun yanı sıra grafik şeklinde görünen bazı kısımlar da düzeltildi. Şu an daha erişilebilir ve kullanışlı. Benim ilgimi çektiği gibi ekranlarımın da ilgisini çekeceğini düşünüyorum. Erişilebilirliğin gerekliliği gibi konularda bilinçli olmaları uygulamayı

sayfalarımıza taşıma isteği yarattı bende. Hem bizler kullanalım hem de erişilebilirlik konusunda örnek teşkil etsin istedim. Bu tür olumlu örneklerin çoğalması ve erişilebilirliğin bir standart haline gelmesi umuduyla.

Not: Uygulamanın İOS sürümünü deneyimledim. İlgi duyanlar için App Store bağlantısını buraya ekliyorum.

<https://apps.apple.com/tr/app/raf-film-dizi-kitap-%C3%B6nerisi/id1552549552?l=tr>

Ölmeden Önce Google Hesabına Varis Ekle! Dijital Mirasını Kaybetme

Ömer Göktas

mail@omergoktas.net

Sayı: 141, Kasım 2025

Herkese selam gençlik, nasılsınız bakalım?

Bizi sorarsanız, güzel bir festivalden çıktık ve yeniden işimizin başına döndük.

Bu yazıda sizlere Google hesabınıza varis eklemeyi yani dijital mirasınızı güvence altına almayı anlatacağım.

Çünkü dijital dünyada bıraktıklarımız, bazen fiziksel eşyalarımızdan bile daha değerli hâle geliyor. Bu yüzden, hesabımızı kaybetmeden önce kimlerin erişebileceğini bilmek önemli.

Artık hepimizin hayatı dijitalde. Gelen e-postalar, Google Drive'da sakladığımız dosyalar, hatıralar... Kısacası her şeyimiz orada. Peki ya bir gün biz olmazsak? Verilerimiz ne olacak? Belki birilerinin bizden alması gereken dosyalar, belki de sevdiklerimizle paylaştığımız anılar var. Bunların kaybolmasını istemeyebiliriz. Tabii "bana ne kardeşim, verilerimle uğraşmam" diyenler de olabilir. Ama biz "önlemimizi alalım" diyoruz. Hadi adım adım gidelim:

Öncelikle Google hesabınızda "Google Hesabını Yönet" bölümüne tıklayın.

2. Oradan "Veriler ve Gizlilik" sekmesine geçin.

3. "Verilerinizi indirin veya silin" başlığının altında "Diğer seçenekler" kısmını göreceksiniz. NvDa veya JAwS kullananlar bu başlığa hızlıca H harfiyle ulaşabilir.

4. Bu başlık altında "Dijital geçmişiniz için bir plan oluşturun" bağlantısına tıklayın.

Burada karşınıza, hesabın silinmesi veya verilerinizin bir kişi tarafından indirilmesi gibi iki seçenek çıkacak. Yani vefat ettiğinizde veya hesabınız uzun süre kullanılmadığında, Google sizin yerinize ne yapacağını bu ayarlardan belirliyor.

Google, verilerinizi paylaşabileceğiniz en fazla 10 kişiye izin veriyor. Biz burada "Veri alıcısı ekle" seçeneğini kullanacağız.

Bu kısımda karşınıza etkin olmama süresi uyarı çıkacak. Varsayılan olarak 3 ay seçilidir ama siz isterseniz bunu şu seçeneklerden biriyle değiştirebilirsiniz:

- 3 ay
- 6 ay
- 9 ay
- 12 ay
- 15 ay
- 18 ay

Örneğin, ben genelde 6 ay seçiyorum. Yani hesabınızı seçtiğiniz süre boyunca kullanmazsanız, Google belirlediğiniz kişiye verilerinizi indirme bağlantısını gönderir.

"Veri alıcısı ekle" dediğinizde, güvenilir bir kişinin e-posta adresini girmeniz istenir. Üst tarafta da şu uyarıyı göreceksiniz:

"Bu kişi, seçtiğiniz zamanda verilerinizin kopyasına erişebilir."

Mail adresini yazdıktan sonra hangi hizmetlerin verilerini paylaşmak istediğinizi seçebilirsiniz. Hepsini paylaşmak istemiyorsanız, istemediğiniz hizmetlerin işaretini kaldırmanız yeterli.

Kaydet dedikten sonra şu uyarı karşınıza gelir:

"Diğer kullanıcıların verilerinizi indirmesine izin verme planınız yapılandırıldı."

Artık işlem tamam! Google hesabınızı seçtiğiniz süre boyunca kullanmazsanız, belirlediğiniz kişiye verilerinizi indirme bağlantısı içeren bir e-posta gönderilecektir.

Yeni bir yazıda görüşünceye kadar kendinize iyi davranın